

3. Исследовательские университеты США : механизмы интеграции науки и образования / В. Б. Супян. – М. : Магистр, 2009. – 402 с.
4. Chukanova. S. Comparing American and Ukrainian Library and Information Science Education / S. Chukanova // Slavic & East European Information Resources – 2015. – № 16 (4). – С. 199-210. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: DOI:10.1080/15228886.2015.1092069. – Назва з екрана.
5. Critical theory for library and information science : exploring the social from across the disciplines / ed. G. J. Leckie, L. M. Given, J. E. Buschman. – Santa Barbara; Colorado; Oxford : Librarians unlimited, [2010]. – 326 с.
6. Crosby O. Librarians: information experts in the digital age / O. Crosby. // Occupational Outlook Quarterly. – 2000.– № 1. – Р. 3-15.
7. Davidson C. N. The Future of Learning Institutions in a Digital Age This / C. N. Davidson, D. T. Goldberg. – Cambridge, Massachusetts : The MIT Press, 2009. – 67 с.
8. Davidson C. Now you see it : how technology and brain science will transform schools and business for the 21st century / Cathy N Davidson – NY : Penguin Books, [2012]. – 342 p.

*Лісова Н. Є., відмінник народної освіти, спеціаліст
вищої категорії, вчитель географії
Фурсівської ЗОШ І-ІІІ ст. Білоцерківського
району Київської області, Україна*

ЗАСТОСУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ «ДЕБАТИ» ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ (НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ГЕОГРАФІЇ)

Сучасна школа недостатньо навчає школярів приймати рішення, використовувати інформаційні та комунікаційні технології, критично мислити, розв'язувати конфлікти, орієнтуватися на ринку праці.

За умов подальшого впровадження в навчально-виховний процес основних положень стратегічних документів української освіти: Закону України «Про освіту», Закону України «Про загальну середню освіту», Національної доктрини розвитку освіти, Закону України «Про вищу освіту» уможливило вирішення проблеми підвищення якості навчання у загальноосвітній школі.

Життя ставить перед учителями нові вимоги та завдання, що насамперед пов'язані з проблемою якості уроків. Проведення уроків у сучасній школі має спиратися на застосування інноваційних педагогічних технологій. До низки яких і належить інноваційна педагогічна технологія – «дебати».

Використання у світовій освітній практиці педагогічної технології «дебати» дає можливість обговорювати складні, неоднозначні питання,

розглядаючи їх з різних точок зору. «Дебати» вже давно використовуються зарубіжними педагогами у навчально-виховному в середніх школах та ВНЗ.

Із аналізу вітчизняної та зарубіжної наукової і методичної літератури, можна зробити висновок щодо існування різних підходів до визначення поняття «дебати». «Дебати» – це і технологія навчання, і метод навчання, і стратегія навчання та й освітня методологія. Праці відомих науковців слугують відображенням досліджень цієї педагогічної категорії, а саме: Т. Архіпової, М. Брадшау, Р. Бранхема, В. Вільхофта, О. Зими, З. Імжарова, Р. Кеннеді, Л. Києнко-Романюк, Н. Клакстон, А. Кроуфорда, Е. Ламаха, Х. Лиммермана, Х. Малькольма, Л. Мартіні, Дж. Міні, М. Омелічевої, А. Панченкова, С. Поварнина, О. Пометун, Л. Пироженко та інших. Єдиного визначення цього поняття на сьогодні не існує.

Зарубіжний досвід у царині впровадження «дебатів» як технології навчання має використовуватися й активно впроваджуватися у сучасний навчально-виховний процес. Вітчизняний науковець О. Пометун вперше в Україні використала термін «педагогічна технологія» щодо дебатів у передмові до українського видання посібника А. Шнайдера та М. Шнурера «Навчання через дебати: різноманіття поглядів» (Пометун О. І., 2009).

Педагогічна технологія «дебати» визначає власні правила в залежності від конкретного формату «дебатів». Ці формати виокремлюються властивими лише їм ознаками: кількість гравців у команді; час та порядок їхніх виступів; змістовне наповнення промов; види тем, що обговорюються в межах певного формату; правильне використання законів формальної логіки; завдання команд; обов'язки гравців. Формати «дебатів» залежать від національних традицій та деякі відображають суспільно-політичний устрій. Сьогодні існують більш ніж вісім форматів «дебатів»: Дебати Лінкольна-Дагласа, Політичні дебати, Дебати К. Поппера та т. і.

В Україні та за кордоном існує мережа міжнародних, національних, регіональних, університетських, шкільних асоціацій із проведення дебатів.

У Білоцерківському районі Київської області є декілька осередків дебатних клубів, що входять у регіональне об'єднання. Діяльність цих дебатних клубів спрямована на розвиток риторичних навичок, критичного, структурного мислення, вміння співпрацювати, спілкуватися з людьми.

Можемо констатувати, що зараз ще недостатньо розроблена методика впровадження цієї інноваційної педагогічної технології саме на уроках в старших класах. На нашу думку, цю інноваційну педагогічну технологію необхідно використовувати в навчально-виховному процесі середньої загальноосвітньої школи на уроках історії, літератури, біології, в тому числі і на уроках географії. Зміст навчальних дисциплін «Соціально-економічна географія світу» (10 клас), «Економічна і соціальна географія України» (9 клас) дає змогу використовувати «дебати» на уроках та у позаурочний час на щорічних тижнях географії в школах. Ми пропонуємо для проведення «дебатів» такі теми: «Видобуток сланцевого газу в Україні: переваги та недоліки» (9 клас), «Міграція населення України: реальність, перспективи та наслідки» (9 клас),

«Глобалізація: позитивні та негативні наслідки» (10 клас). Деякі з цих тем виступають підґрунтям для узагальнення та поглиблення здобутих знань на уроках із «Загальної географії» (6 клас), «Географії материків і океанів» (7 клас), «Фізичної географії України» (8 клас). Використання цієї педагогічної технології формує розуміння причинно-наслідкових зв'язків на рівні фізичної та економічної географії, аналітико-синтетичного мислення, загальної культури мислення.

Отже, інноваційна педагогічна технологія «дебати» є складною, багатовимірною та поліфункціональною і має використовуватися у сучасній школі на уроках та у позаурочний час. Потенціал цієї педагогічної технології до кінця не розкрито. Дебати мають виступати не допоміжною, а однією із провідних педагогічних технологій у процесі навчання географії в загальноосвітній школі. Застосування педагогічної технології «дебати» виступає обов'язковим елементом формування конфліктологічної культури учнів.

Серета Л. І., старший викладач НаУКМА, (м. Київ)

ЕКОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИПУСКНИКІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ: СУПЕРЕЧНОСТІ В ПРОЦЕСІ ОЦІНЮВАННЯ

Вступ. Розвиток сучасного інформаційного суспільства наразі досить гостро ставить питання про формування екологічної компетентності випускників загальноосвітніх навчальних закладів (далі – ЗНЗ) на міжпредметній основі. Актуальні перспективи розвитку екологічної компетентності випускників ЗНЗ на міжпредметній основі зафіксовано у державних документах України: Національній доктрині розвитку освіти (2002), Законах України, які регламентують діяльність у сфері освіти, «Про освіту» (1996), «Про вищу освіту» (2014), Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»).

У науковій літературі існують та розвиваються ідеї, які можна вважати джерелами розробки філософського, науково-методичного, практичного підходів до оцінюванні екологічної компетентності випускників загальноосвітніх навчальних закладів.

Філософський підхід розробляли видатні науковці: В. Вернадський, Е. Гірусов, М. Каган, В. Кобилянський, Д. Ліхачов та інші. Науково-методичний підхід аналізували відомі педагоги Ш. Амонашвілі, Ю. Бабанський, І. Зверева, А. Кузнецов, І. Лернер, П. Підкасистий, М. Поташник, В. Сухомлинський, І. Якиманська.

Практичний підхід до оцінюванні екологічної компетентності випускників ЗНЗ розробляли педагоги-практики Т. Абрамов, В. Горлачов, А. Горшко, Т. Міханов та інші.